

בס"ד

תמוז התשפ"ו
מפטיר דברי ירמיהו (א א)

פרשת פינחס

עלון חידושי תורה ופרפראות על פרשת השבוע בענייני דיומא ממפרשי ומדרשי חז"ל

בפרשת פינחס 168 פסוקים = ינון ואליה. סם חיים

ושמע תקיעה תקועה ותרועה ואמר לציון בא זמן הישועה נון ואליה אני שולח. (פיטו עת שיערי ציון לרבי יהודה בן שמואל דתתק"ס)
בפרשת פינחס 6 מצוות עשה (ספר החינוך)

עשה: דיני נחלות ■ תמידין בכל יום ■ קרבן מוסף בכל ראש חודש ■ קרבן מוסף ביום חג השבועות ■ שופר בראש השנה.

ימי בין המצרים - עשרים ואחד הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, נקראים: 'ימי בין המצרים' על שם הכתוב (איכה א) **כָּל יְדִפְיָהּ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצְרִים**. ואמרו חכמים: אלו ימי הצרה שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, שבהם 'קטב מרירי' (שמו של שד מויק) מצוי, וכן חרב הבית בראשונה ובשניה בימים אלה של מצרים ומצור ומצוק. משום כך הוקבעו כל ימי בין המצרים לאבל על חורבן בית המקדש.

מובא בספרים הקדושים (אוהב ישראל, אמרי פנחס ועוד) כי שלושת השבועות ימי בין המצרים המה ימים מסוגלים, ויכול להשיג בהם מה שלא השיג כל השנה, כי המלך נמצא בשדה ולא בביתו וכל אחד יכול לגשת אליו, והרמז **כָּל יְדִפְיָהּ וּמִבְקָשֶׁי יִי־ה, שְׂרוּצִים לִידְבָק בַּקְדוּשָׁה יְכוּלִים לַהֲשִׁיגוּ בֵּימֵי בֵּין הַמִּצְרִים**. ויום י"ז תמוז נחשב כראש השנה, ויום ט' באב כיום השוענא רבא, ושלושת השבועות בינתיים נחשבים לעשרת ימי תשובה, וכפי אשר יתקדש בימים הללו, כן יזכה לישועות והצלחות בימי תשרי והמועדים.

והמגיד ממעזריטש זיע"א פירש הפסוק **כָּל יְדִפְיָהּ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמִּצְרִים** כל רודפי יי-ה השיגוה בין המצרים, שכל הרודף אחר השם יתברך להתקרב אליו, בבין המצרים יוכל להשיגו ולהתקרב אליו. (עבודת ישראל בשם המגיד ממעזריטש זיע"א) (אוצר הסגולות)

עשרים ואחד יום בין ראש השנה להושענא רבה

אמרו רבותינו ז"ל שבין המצרים מ"ז בתמוז עד ט' באב הוא עשרים ואחד יום הם כנגד עשרים ואחד יום שבין ראש השנה עד הושענא רבה אלא שאלו בין המצרים הם בהעלם שמן ר"ה עד הו"ר הם באתגליא והנה לכך קורים אנו בספר תורה תמיד בבין המצרים פרשת פנחס ששם מוזכרים כל הקרבנות של כל המועדות וקורין הקרבנות של פסח ושבועות ושל ר"ה ושל סוכות וע"י אותיות של פרשת הקרבנות שקורין בימים האלו נעשה כלי שיוכל למשוך אח"כ במועדות בזמנם אורות לכלים ההם כידוע לנבונים. (מאור ושמש - פנחס)

איתא בגמרא (בכורות ח:) הביאו חכמי אטונה לרבי יהושע בן חנניה שבימים ביצים אמרו לו: איזו היא של תרנגולת ואיזו של תרנגולת לבנה? הביא להם הוא שתי גבינות, אמר להם: איזו מהם של עז שחורה ואיזו של עז לבנה? אמרו ז"ל (שם ח) תרנגולת מולידה לעשרים ואחד יום, חכמי אטונה רצו לומר שיש לעם ישראל כ"א יום בין המצרים אמר להם רבי יהושע שכנגדם יש לנו כ"א יום בין ר"ה להושענא רבה.

מבאר המהרש"א - יש קשר ודמיון בין שלשת השבועות הללו של ימי בין המצרים, לבין שלשת השבועות שמראש השנה עד הושענא רבה, והיינו, שכשם שהעשרים ואחת יום שבין ראש השנה להושענא רבה המה ימי כפרה וליבון עוונות, כך גם ימי בין המצרים הללו המה ימים של פורענות שמביאים לליבון עוונות וכפרת עם ישראל, על ידי הצרות והיסורים שעם ישראל סבל בימים הללו. וכן על ידי צער הגלות - מתכפרים העוונות, וכפי שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות נז) שהגלות מכפרת עוון, וכן היסורים מכפרים. (כדאיתא ביומא פו). (חידושי אגדות בכורות שם)

וידבר יי-הוה אל משה לאמר. (כ ה) **לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום** (בה יב) **שאלה** - לשה תיבת לאמר מיותר, דהא כתיב מיד אח"כ **לכן אמר**. והוי' כפל לשון. **תשובה** - לאמר הראשון קאי על היחוס. שיאמר לישראל שהוא מיוחס, וכי הוא **פינחס בן אלעזר** והוא **בן אהרן**. ואחר כך אמר **לכן אמר** להם שהוא כהן לאל עליון. **הדיבור בכפל מורה על הנגלה ועל הנסתר**. האחד כפשוטו לפרסם מעלת פנחס, והשני להודיע מעלת הנסתר מפנחס שהוא אליהו הנביא, והוא מרומז בפסוק (כ ה) **תחת אשר קנא לא-להיו, אותיות 'לא-להיו' כי קנא גם כן קנאת ה' צבאות בעובדי הבעל**, ועשה מעשה מפורסם בקרב כל ישראל כמו שעשה פנחס. ופנחס הוא אליה, כי בשמו של 'אליה' הם שני שמות א"ל יי"ה, ובכאן תקנם פנחס. כי נתקן שם 'אל' שפגמו ישראל בעבודת פעור, שנאמר (כ ה) **וַיִּשְׁמְחוּ לְאַלְהֵיהֶן**, וכתיב (שמות לד יד) **לֹא תִשְׁמְחוּהָ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים**, ובמעשה דפנחס נתקן. (אוצרות השל"ה)

פינחס בן אהרן ופנחס השבוי את חמתי בקנאו את ישראל בקנאו את חמתי ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. (כ ה יא) כתיב (תהלים קו ל-לא) **וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיַּפְלֵל וַתִּפְּצֵר הַמִּגְפָּה**. ונתחשב לו לצדקה.

שאלה - למה מעשה פנחס שעצר את המגפה נחשב לו לצדקה ולא לשאר מצוות. ועוד למה **'השיב' את חמתי** היינו לא רק שהסיר את החימה אלא **תשובה** - במלה **חמתי** האותיות 'מת' צמודות והאותיות 'חי' מרוחקות. הוי' אומר פינחס בן אלעזר **השיב את חמתי** היינו לא רק שהסיר את החימה אלא הפך את **חמתי** שמקרב את המות, ובכך הרחיק את המת' וקרב את החי', כאשר עזר את המגפה שכלתה בבני ישראל.

כאשר בני ישראל נתבעו לתת **מחצית השקל** למשכן (שמות ל ג) האות האמצעית במילה **מחצית** היא צ' - ראשי תיבות של צדקה. סמוכות לה האותיות ח"י - ח' לפניה וי' לאחריה. מרוחקות הימנה האותיות מ"ת. לרמז לך כי **צדקה מציל ממות** (משלי י ב), ומצות הצדקה מקרבת את החי - מחצית ומרחיקה את המת מחצית. לפי זה מבואר למה מעשהו של פנחס נחשב דווקא לצדקה. כי כשם שמצות הצדקה מצילה ממות, כלומר מקרבת את החי' ומרחיקה את המת' כך פנחס בקנאות רחם את המת' וקרב את החי', כאשר הפך את גורל ישראל ממיתה לחיים. (פניני הגר"א)

בקנאו את קנאתי בתוכם - קנאי בן קנאי הוא, משיב חימה בן משיב חימה הוא. (סנהדרין פב:) **שאלה** - היכן מצינו שהיה קנאי בן קנאי. שהרי הוא נתקנא בעבור השם ואילו אלעזר אביו היכן מצינו שנתקנא. והיכן מצינו שהיה אביו משיב חימה. **תשובה** - לוי הוא שנתקנא בשביל דינה בשכם וזהו שאמר קנאי בן קנאי. כמו"כ משיב חימה בן משיב חימה הוא אהרן שעצר את המגפה שנאמר (במדבר יז יא) **קח את המחבתה ותן עליה אש מעל המזבח ושבים קטרת ותולד מהרה אל העדה וכפר עליהם**. וזהו בן משיב חימה. (מושב זקנים)

פינחס אותיות פני חס, פנים של זעם הסירם וחס עליהם, פנה וחס. **בקנאו את קנאתי** באותה קנאה האמורה בסוטה, **דית קנאה וקנא את אשתו** (ה יד) וישראל היו כנואפים וזונים. (שפתי כהן)

מענה ר' ישיב חמה (משלי טו א) בגימטריא 'זה פינחס' (220), שנאמר (תהלים קו) **וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיַּפְלֵל** - מלמד שעשה פלילות עם קונו על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל? **ונכפר על בני ישראל** לדתא דבי אליהו, דאמר הריני כפרתן של ישראל. (ריבני יהודה החסיד)

אמר רבי שמעון בן לקיש **פינחס הוא אליהו**, אמר לו הקב"ה אתה נתת שלום בין ישראל ובנינו בעולם הזה, אף לעתיד לבוא אתה הוא שעתידי לתן שלום ביני לבין בני שנאמר (מלאכי ג. כג-כד) **הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יי-ה הנה הגדול והנורא. והשיב לב אבות על בנים**. (ילקוט ש"ש תשע"א)

שאלה - מאין הוציא אחר כך אליהו ולא בשמו הראשון? **תשובה** - לפי שכל שאדם מוסיף מעשים טובים מתחדש לו נשמה אחרת, וכל הראשונים בטלים אליו. וזה הסוד שהראשונים היה להם שמות הרבה, בכל פעם שם אחר, כי כל נשמה יש לה שם אחר כידיעו. ופנחס כשזכה לזו הנשמה שנתלבש בו, שנקרא אליהו, נקרא בשם אליהו. וזה סוד שכתבו הסופרים שאליהו לא היה לו לא שם ולא אמ, רק נחית משמאי ונתלבש בגוף. (הל אור, היכלות רנ"ד - להגר"א)

כשמשנה שרבינו אמר לקב"ה (א) **שלה נא בידי תשלח**. למי הוא התכוון. רש"י פירש בידי מי שאפתה רגיל לשלח, והוא אהרן. דבר אחר: בידי אחר שתדע לשלח. אין סופי להכניסם לארץ, ולהיות גואלים לעתיד (פדר"א פרק מ) יש לה שלוחים תרבה.

תרגום יונתן - שלח כדון שליחותך בידי פנחס דחמי למשפלתא בסוף יומיא. **שאלה** - מאין הוציא רבי יונתן בן עוזיאל מהפסוק שהכוונה לפנחס.

תשובה - איתא בזהר (פנחס ח"ג ר"ז א מתורגם) נדב ואביהווא מה עושים בפנחס? אם פנחס לא היה בעולם כשמתו, ואחר כך בא לעולם והשלים מקומם - אז יפה. אבל פנחס היה בעולם, ונשמתו בו בקיום עומדת. בשעה שקנא פנחס על הנבית הקדוש ונכנס בתוך כמה אוכלוסין ותרמים על הרמז לעיני כל ישראל, פשרא שבת שמעון. באו אליו בכמה אוכלוסין. פרחו ממנו נשמתו, וישתי נשמות שהיו מערטלות בלי מקום קרבו אליה. ונכללו כאחת, וחזרה נשמתו פלגית רוס, שנקללה בשמי רחוקות, והתחזקו בה, ואז הרגים מקומם להיות כהן גדול, מה שלא היה ראוי מקדם. אלו בני אהרן שחזרו לעולם, מה

שאבד בחייהם. ולכן פתוב בו בפנחס בן בן פעמים, פנחס בן אלעזר בן. הרי פנחס הוא נקי ולא נאבד, והוא נתעבר מן נשמות נדב ואביהוא. וכן נא ראשי תיבות נדב ואביהוא. וזהו הענין שפנחס זכה לכהונה בעצם, ולא כמו שסוברים שהכהונה נתנה לו בשכר המעשה שעשה. אלא הענין הוא בעצם שנתקנה מכח מעשה הזה, כי מאחר ונתעבר מנשמת נדב ואביהוא שהם כהנים משוחים נמצא כהן. וזהו שנאמר (כא יג) וְהָיְתָה לוֹ הוּי לְיָהּ לְמִימָר, אלא וְהָיְתָה כְּכֹר, דהיינו נדב ואביהוא, וזהו סוד היחס שיחסו הכתוב אחר אהרן. (אצרות השל"ה) [שאל"כ תיבת נא בפסוק מיותרת]

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. (כח יב)
אמר לו הקב"ה למשה: הקדש לו שלום, שנאמר: **לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום.** וראויה פפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם. (סנהדרין פב:)
שאלה – מה הטעם שמעשהו של פנחס יכפר אף לדורות הבאים. ועוד כיצד הגמרא למדה זאת מדברי הפסוק הנני נתן לו את בריתי שלום, ולכאורה אין לפסוק כל שייכות לדרשת הגמרא.

תשובה – לפי שכאשר הצדיק חי בעולם הזה, בדין הוא שיגן על דורו מן הפורענות, שהצדיק ודורו הם כשופטים בזכויות, וכמו שהצדיק מוגן מן הפורענות מחמת מעשיו הטובים, כך גם שאר העם ניצול עמו. אך כאשר נפטר הצדיק לבית עולמו – מתפרקת לה השותפות, ושוב אין הצדיק מגן על החיים. חז"ל דורשים מכח הפסוק **הנני נתן לו את בריתי שלום** שפנחס לא מת לעולם. [תרגום יונתן - בשבועא אימר ליה מן שמי האנא גזר ליה ית קימי שלם ואעבדיניה מלאך קיימ וייחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא. **שלום** ממלאך המות כענין **עשה שלום במרומו** כי אמנם ההפסד לא יקרה אלא בסבת התגלות הקלפים. ספורנו] ככתוב (מלאכי ב ה) **בריתי היתה אתו והשלים**, שנוסף על מתנת השלום, קיבל אף מתנת החיים הנצחיים, ופנחס הוא אליהו זכור לטוב שעלה לשמים בעודו בחיים. נמצא אם כן שהשותפות שכרת עם בני ישראל להגן עליהם מן הפורענות בכל ימי חייו, לעולם איננה בטלה, ואם השותפות קיימת לעד – בדין הוא שתגן על בני ישראל לעד. (בן יהוידע – סנהדרין פב:)

ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני. (כח יד)
שאלה – מדוע התורה כופלת את דבריה המכה אשר הכה, היה צריך לומר **ושם איש ישראל אשר הכה את המדינית**, ותו לא.
תשובה – לפי שלקה זמרי בכפליים, גם נאבד מן העולם וגם התבזה לפני כל ישראל, שהרי עשה הקב"ה נס שיחיה זמרי במשך כל אותו הזמן שסובב עמו פנחס במחנה כדי שלא יטמא פנחס בטומאת מת ונמצא שזמרי עמד בוש ונכלם זמן רב ואין לאל ידו לעשות כלום בנידון, אוי לאותה בושה ואוי לאותה כלימה, ואותה בושה היתה לו לזמרי קשה היא אף מן המוות. (עוד יוסף חי – דרשות)
לאמר רז"ל (ברכות יח:) רשעים בחייהם קרויים מתים, כנגד הכאת הנפש אמר **ושם איש ישראל המכה** שמעת אשר געל נפשו ובא עליה הוכה מכת נפש הישראלית שהיא כינוי נפש קדושה הנקראת ישראל, וכנגד הריגתו שחרגו פנחס אמר **אשר הכה**. (אזה"ח)

נשיא בית אב לשמעוני. (כח יד) מה הטעם דכתיב **לשמעוני** בכתיב חסר ו'.
תשובה – מכיון שנפל מהם הנשיא לא העמידו עוד מלך ושופט כדאיתא במדרש תדשא. אמרו ז"ל (סוטה ג.) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות. ו' מורה על הדעת. וכן ו' מורה על בחינת יסוד. (פנחס רזא – רזא דמאיר)

ויהי אחרי המגפה פ ויאמר י-הוה אל משה ואל אלעזר בן אהרן הכהן לאמר. (כו א)
שאלה – מה הטעם שיש כאן פרשה פתוחה והפסוק א"פ שהיא באמצע הפסוק.
תשובה – לפי שכאן נפסקה גזירת מתי המדבר, ומכאן ואילך בא למנות את הבנים מבן עשרים שנה ומעלה שנכנסו לארץ. (חזקוני) א"פ עשה הפסקה בין המגפה למנין שלא תשלט המגפה בפקוד אותם. (בעה"ט)

ובני קרח אתו. (כו יא) פרש"י - הם היו בעצה תחלה, ובפשעת המלקות הוקרו תשובה בלבם (מדרש שוחר טוב מה). לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בצהרם וישבו שם. (מגילה יד.)
שאלה – לכאורה אין מקומו כאן כי אם בפרשת קרח.

תשובה – בא לומר שלא תקשה למה נענשו דתן ואבירם כל כך הרי היו כנוססים לפי שהיו שכנים של קרח נמשכו אחריו. כדפרש"י - בשביל שהיה שבת ראובן שריו פחניהם תימנה, שכן לקחה ובניו החונים תימנה, נשתתפו עם קרח במלקותו; אוי לרשע נאוי לשכנו, (טו א) לזה אמר **ובני קרח לא מתו**. הרי בני קרח בוודאי היו שכנים ומ"מ לא נמשכו אחריו וא"כ גם הם יכלו לעשות כן. א"פ לפי שפרשה זו נאמרה לענין הנחלות. ובא לומר שמדתן לאבירם לא נשאר כלום ולא נטלו נחלה. וכדי שלא תקשה למה להלן בבני לוי מנה את משפחת הקרתי לזה הקדים לפי שבני קרח עשו תשובה ולא מתו. (טעמא דקרא)

ושם אשת עמרם יוכבד בת לוי אשר ילדה אתה ללוי במצרים. (כו ט)
שאלה – תיבת אתה למה לי. הול"ל **אשר ילדה ללוי במצרים**.
תשובה – דאיתא במדרש כי אשתו של לוי אתה שמה. (פנחס רזא)

ובראשי חדשיהם תקריבו עלה לי-הוה פרים בני בקר שנים ואל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים. (כח יא)
שאלה – מה הטעם דכתיב **ובראשי חדשיהם** בלשון רבים וכי כמה ראשים יש ללכנה, הול"ל **ובראש חדשיהם**. ולמה אמר **תקריבו** ולא **והקריבתם**.
תשובה – לפי שישראל עתילים להתחדש כמותה, לזה אמר שני ראשים, ראש ללכנה וראש לישראל. ולזה אמר **חדשיהם** ולזה אמר גם כן **תקריבו** ולא **אמר והקריבתם** כמו בראש המועדים, או יאמר **תקריבו** לעתיד. ולזה תיקנו ז"ל בתפילת מוסף של ראש חודש מנזח חדש בציון תכין, דכל חודש וחודש יחודש המזבח ויחודשו ישראל, שנאמר (תהלים קג ה) **תתחדש כנשר נעורכי**, לפי שהם מצטערים מחמת מיעוטה וחסרונה.
א"ל **ובראשי חדשיהם** לומר שלעתיד לבוא כל חודש וחודש יהיה לו חידוש מה שלא היה בחודש שלפניו, אם כן כל חודש וחודש יהיה לו חידוש בפני עצמו. וכן א"ל ילקוט יחזקאל רמז (ספ) **חדשי יבקר** תניא רבי יהודה אומר לפי שבועם הזה תבואה עושה לששה חודשים ואילן עושה לשנים עשר חודש אבל לעתיד לבא תבואה עושה לחודש אחד ואילן עושה לשני חודשים מה טעם **לחדשי יבקר**. אם כן **ובראשי חדשיהם** דייקא, שני ראשים, ראש לתבואה וראש לאילן. ואולי לזה היו מביאים **פרים בני בקר שנים**. (שפתי חן)
א"ל לא אמר **ובראש** שאין כל היתר מבין ראש חודש לנשן שנקרא ראש חדשים (שמות יב), לכך אמר **ובראשי חדשיהם** כלומר לכל חודש וחודש תקריבו מחדשי השנה. ועוד שיש לכל חודש שני ראשים, בערב נראית הירח ובבקר היו מקריבין הקרבן, וקרבן ראש חודש לא היה כלילה בעת שיראה הירח כי אין קרבן כלילה אלא קרבן פסח, ולאחר קרבן התמיד היו קריבין. (רבינו בחיי)

ושעיר עזים אחד לחטאת לי-הוה על עלת התמיד יעשה ונסכו. (כח טו)
אמר רבי פינחס בכל קרבנות פתיב **שעיר עזים אחד לחטאת**, ובראש חודש פתיב (במדבר כח, טו): **ושעיר עזים אחד לחטאת לי-הוה**, אומר הקדוש ברוך הוא הביאו פפרה עלי שמעטתי את הירח. (בראשית רבה ו)
שאלה – איזה חסרון מצא הקב"ה במה שמיעט את הירח עד שזנקה לכפר על כך.

תשובה – לפי שעל ידי זה התחדש ונוצר מקום לטעות כאילו השמש או הירח הם האלוקים. שהרי כל עוד השמש והירח שוים בגדלם, יש כאן ריבוי מאורות, וכיון שלא יתכן יותר מאלוה אחד, ממילא אי אפשר לטעות כאילו הם האלוקים. לא כן מרגע שנתמעט הירח, וכל אחד מהם נעשה יחיד, ואין דומה לו בעולם, הרי שניתן מקום לטעות כאילו אחד מהם הוא אלוה. לכן אמר הקב"ה שייבאו כפרה על שמיעט את הירח ויצר אפשרות לטעות וקלקל באמונה. (פניי הגא"א) א"ל על שנתמעט ונפסק שפע הרחמים מכח הירח וחזרה דין, ועל כן צטרכו להביא כפרה בכל חודש בזמן חודש כדי להמשיך לה שפע הרחמים מלמעלה ויתעלה העולם, וזהו סוד (כח יד) **זאת עלת חדש בחדשו**, כי היא המדה המתעלה ועולה לקבל שפע הרחמים. (רבינו בחיי)
יש שביארו שהיו הכוונה שנקב"ה צריך כפרה, ובדאי שעשיר זה הוא כפרה לישראל, אלא שקבע ה' את זמן הכפרה בראש חודש ובזה תתנחם הלבנה על שמיעט אותה. הצורך לישראל בכפרה זו הוא על הגהן על התינוקות מחולי אסכרה, שיום רביעי שבו נתלו המאורות מסוכן לחולי זה. (תענית כז:), ושעיר של ראש חודש הבא בזמן חידוש הלבנה מכפר עליהם. (פנחס רזא)

שאלה – מה הטעם כשמתפללים בראש חודש אומרים 'מנזח חדש לפניך תכין, ועולת ראש חודש נעלה עליו, ושעיר עזים נעשה ברכון' מאחר והשעיר הוא כפרה והוא היפך רצון שהרי רצון הוא נדבה.
תשובה – התפילה היא לעתיד לבוא כמו שאומרים ובהיאנו לציון עירך ברגה וגו' ושם נעשה לפניך את קרבנות וכו' היינו לעתיד לבוא. וכתבי (ישעיה ל) **והיה אור הלכנה כאור החמה** ואז כבר לא יצטרכו כפרה על מיעוט הלבנה כיון שהיא תגדל. ולכן אז לעתיד לבוא יהיה לרצון. (החיד"א)

גמרא – אשכחיה רבה בר אבבה לאליהו דקאי בבית הקברות של גוים. אמר ליה: לאו פהו הוא מר? מאי טעמא קאי מר בבית הקברות! אמר ליה: לא מתני מר טהרות? דתניא, רבי שמעון בן יוחי אומר: קבריהן של נכרים אין מטמאין, שנאמר (יחזקאל לד לא): **ואתם צאני צאן מרעיתי אדם אתם**. אהם קרויין אדם, ואין נכרים קרויין אדם. (בב"מ קיד:)

שאלה – מה עשה אליהו הנביא לבית הקברות של גוים.
תשובה – הלך שם כדי להציל נפש גוי מן המזיקין. בשביל דאותו הגוי עשה טובה לישראל בגולה. ומה **תבין** כמה חביב לפני הקדוש ברוך הוא מי שעושה טובה עם ישראל דאפילו שהוא גוי שלח את אליהו זכור לטוב להצילו. (בן יהוידע בשם מדרש תלפיות)

שאלה – מה יכל אליהו הנביא לענות לרבה בר אבבה מה לכהן בבית הקברות.
תשובה – דאיתא דלאא ובראיה הוה קאי, דאהל איכא - מגע ליכא. (תוס' ר"ד - רבי ישעיה די טראני - שם)

שאלה – כיצד אליהו החיה את בנה של האלמנה כיון שהיה כהן ואסור לכהן להיטמא למת. וכתבי (מלכים א יז) ויתמך על הגלד שלש פעמים ויקרא אל י-הוה ויאמר י-הוה אל-י וקח נפש הילד הזה על קרבו. ומדוע שנשתט עליו ג' פעמים.
תשובה – לפי שהיה ברוך לו שיתחיה, לכך היה מותר משום פיקוח נפש. (תוס' ר"ד) **א"ל** הוראת שעה היתה, כדי שיתקדש שם שמים על ידו, כענין להקריב קדשים בחוץ הסמוך לזה המעשה, שנתקדש ה' על ידו, והכא נמי איכא חילול ה', שכן אמרה (מלכים שם יח): **מה לי ולך איש הא-להים באת אלי להקריב את עוני ואת בנך בנך**. ויאמרו העולם כי **באת אלי** ממש, וע"כ כך מת בני, ואין לך חילול ה' גדול מזה, ולבסוף נתקדש ה' כי אמרה (שם): **פי איש אלהים אתה ודבר י-הוה בפיה אתה**. (הרדב"י). א"ל דלא מת ממש, אלא נתלץ, והיינו דכתיב (שם יז): **עד אשר לא נותרה בו נשמה**, ולמאן דאמר כהן אסור בגוסס, צריך לומר, כיון שהיה סופו לחיות - כחי דמי. (שטמ"ק בשם תלמיד רבינו פרץ) א"ל לכך מצינו שנשתטח על בן הצרפתי המת לפי שהיה בן גויה. (רבינו בחיי)

הטעם שהשתטח ג' פעמים – כדי להחיותו היה צריך, א) שיכין הגוף, שכבר שלט בו ההפסד, אל שיקבל התחיה. ב) להפית נשמה לפגרים. הגה אל שיוכן הגוף התמודד עליו ג' פעמים, להכין ג' הכלים שהם משכן אל הנפש הטבעית והחיונית והמדברת, שכל אחד יש לו כלים מיוחדים. ולהשיב הרוח זה אין ביכולת יד אדם רק ביד הנותן נשמות לבדו, ועל זה קרא אל ה' שתשב נפש הילד על קרבו. (מלבי"ם)

שבעים פנים לתורה, לעיתים תהיה יותר מתשובה אחת
התשובות אינם להלכה למעשה, הערות והארות יתקבלו בברכה
לע"נ הרב חפץ בן אסתר זצ"ל
ramnadlan018@gmail.com
לקבלת העלון במייל ניתן לפנות לכתובת